

підготовки, необхідності формування професійно значущих і особистісних якостей. Успішна реалізація програми саморозвитку вимагає використання потенційних можливостей усіх видів діяльності викладача-початківця в умовах виховного простору вищого навчального закладу, врахування психофізіологічних особливостей педагога та рівня його професійних умінь, прогностичного моделювання очікуваних кінцевих результатів і систематичної діагностики, створення відповідного інформаційно-розвивального середовища.

Матеріали статті не вичерпують усіх аспектів порушеної проблеми. У *перспективі* передбачається дослідження питань розвитку ефективної системи підвищення компетенції педагогічних кадрів у системі післядипломної освіти, відповідного дидактико-методичного забезпечення та визначення умов її упровадження в практику роботи навчально-виховних закладів освіти тощо.

Список використаних джерел

1. Андрієвський Б.М. Сучасні освітні технології: методичні рекомендації. / Б.М.Андрієвський . – Херсон: Айланд, 2008. – 44 с.
2. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін.; Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін.; За ред. І.А. Зязюна – 2-ге видання – К.: Вища школа, 2004. – 422 с.
3. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За редакцією О.М. Пехоти. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 255 с.
4. Пинзеник О. М. Удосконалення підготовки вчителя на засадах акмеології / О. М. Пинзеник // Проблеми освіти : науковий збірник. – Житомир-Київ, 2015. – Випуск 84. – С.274-278.

УДК 37.041:373.2.011.3-051:373.3.011.3-051(043.2)

Пинзеник О.М.,

канд. пед. наук, доц.,

доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Зеленяк В.С.,

магістрант групи ОПН-1

НАСТУПНІСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Аналіз процесу підготовки спеціалістів для дошкільного і початкового шкільного ступенів освіти як особливої цілісності на методологічному, загальнопсихологічному та загальнопедагогічному рівнях дозволяє по-особливому побачити предмет самоосвіти та самовиховання на конкретно-науковому рівні.

Цьому перш за все буде сприяти виділення і конкретизація цілісних ознак процесу формування особистості вихователя дошкільного закладу і вчителя початкової школи при розгляді цього процесу з методологічних позицій. Це такі ознаки, як орієнтація даного процесу на формування у майбутніх спеціалістів готовності до забезпечення наступності дошкільної та початкової шкільної освіти, до створення умов для неперервного розвитку дітей, його

здійснення у формі спільного проведення занять для студентів суміжних спеціальностей із загальнопедагогічних дисциплін і предметів особливої психолого-педагогічної підготовки; змістовна внутрішня єдність підготовок майбутніх педагогів для закладів дошкільної освіти та початкових шкіл, якісна повнота цих підготовок.

Основу дослідження складають методологічні уявлення про процес формування особистості педагога як такий, що обумовлений державними вимогами до вищої школи, як про процес організації самовиховання загальних та специфічних для вчителя початкової школи і вихователя дитячого садка умінь та як про процес організації розв'язання студентами творчих завдань професійного самовиховання.

Одним з принципів реалізації Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття) є «безперервність освіти, що відкриває можливість для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, досягнення цілісності і наступності у навчанні та вихованні; перетворення набуття освіти у процес, який триває упродовж всього життя людини» [1].

Найважливішими пріоритетами державної політики в розвитку освіти, як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, є її особистісна орієнтація і удосконалення системи неперервної освіти та освіти впродовж життя [3].

В організаційному плані безперервна освіта являє собою функціонуючу систему навчальних закладів, діяльність яких спрямована як на загально-освітню і професійну підготовку особистості, так і на її всебічний розвиток як активного суб'єкта пізнання, гри, праці, творчості, спілкування.

Забезпечення взаємозв'язку і наступності між різними етапами безперервної освіти (дошкільної, початкової шкільної, середньої, вищої, післядипломної) – найважливіша педагогічна проблема.

Навчання і виховання стають джерелом безперервного розвитку дошкільника або молодшого школяра, якщо педагогами створюються для цього необхідні умови.

У цьому аспекті фахова підготовка у ЗВО (спеціальність «Початкова освіта» і «Дошкільна освіта») за своїми цільовими функціями є не тільки процесом професійного становлення студентів, але і в перспективі важливою умовою безперервного розвитку дошкільників і молодших школярів. Причому лише тією мірою, якою результат підготовки спеціаліста втілюється в готовності випускників навчального закладу, які навчаються на різних спеціальностях, забезпечити наступність дошкільної та початкової шкільної освітніх ланок.

Наступність цих ланок в системі розвивальної освіти багато в чому залежить від готовності вихователя дитячого садка і вчителя початкових класів створювати умови, які породжують єдність продуктивної уяви дошкільника і творчого мислення учня початкових класів як основи розвитку дитини (В.Давидов, В.Кудрявцев).

Готовність до цього педагогів-практиків в кінцевому результаті – результат спільних зусиль викладачів ЗВО і студентів (функції викладача: форму-

вання потреби в самовихованні професійно значущих якостей; визначення його спрямованості; озброєння студентів знаннями про теорію й технологію самовиховної роботи та ін.; функція студентів – безпосереднє формування тих професійно важливих якостей, що внутрішньо прийняті як самоцінні). Готовність виступає фактором, що стимулює безперервність розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку [2].

Запропонована дослідниками концепція базується на восьми вихідних теоретичних положеннях, які висвітлені у науково-освітньому та науково-практичному журналах [4].

Перше положення. Певна сукупність соціальних, психологічних, організаційно-педагогічних та методичних умов повинна забезпечити прийняття студентом – майбутнім педагогом – позиції не тільки об'єкта, але і суб'єкта професійного становлення.

Головне завдання професійної підготовки і самопідготовки студента – формування його готовності до виконання усіх функцій спеціаліста-педагога, до забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти.

Друге положення. Соціально, психологічно, педагогічно і методично доцільна підготовка майбутніх педагогів до розв'язання цього завдання будується на основі принципу цілісності. Покликана цілеспрямовано формувати особистість студента, вона включає два елементи, які забезпечують її єдність: підготовку вихователів дошкільних закладів і підготовку вчителів початкової школи.

Тільки цілісність підготовки сприяє формуванню у студентів, що навчаються за спеціальностями «Дошкільна освіта» і «Початкова освіта», загальних умінь та якостей, важливих для розв'язання завдання безперервного розвитку дітей.

Цілісність підготовки повинна забезпечити наступність в роботі педагогів різних ступенів освіти з управління загальним розвитком дитини.

Третє положення. Забезпечення наступності дошкільної і початкової шкільної освітніх ланок багато в чому залежить від рівня інтегральної готовності педагогів до професійної діяльності (результату підготовки студентів).

Така готовність – це складна інтегральна якість, яка визначається як заданою метою особистісно-орієнтованого виховання і умовами її реалізації, так і особистістю випускника ЗВО. Структурними компонентами інтегральної готовності педагога до самостійної праці як системи є психологічний і практичний компоненти, а також готовність до самовдосконалення.

Поняття практичної готовності учителя (вихователя дітей дошкільного віку) до виконання тієї чи іншої професійної функції поєднує дві сукупності умінь педагога: а) специфічних для працівника відповідного ступеня освіти; б) загальних для педагогів дошкільної і початкової шкільної його підсистем.

Функція готовності до самовдосконалення як третього компонента системи «інтегральна готовність» – забезпечення якісної перспективи подальшого професійного розвитку випускника педагогічного факультету. Готовність до самовдосконалення пов'язана з високим рівнем сформованості у нього

спеціальних умінь в галузі професійного самовиховання, з готовністю до нього в цілому.

Четверте положення. Цілісність підготовки досягається шляхом:

а) виділення в її змісті та структурі загального, специфічного та одиничного компонентів в їх різних якісних проявах;

б) розкриття і використання можливостей кожного із вказаних компонентів для організації професійного самовиховання студентів, виділення єдиного “ядра” в підготовці (самопідготовці) студентів і в діяльності спеціалістів – комплексу загальних умінь як цілісного утворення, що дозволяє узгодити логіку управління професійним становленням педагога та логіку його практичної роботи;

в) організації самовиховання студентами такого комплексу загальних для педагогів дошкільного та початкового ступенів освіти умінь, який адекватний всім їх функціям в цілому і значущий для управління неперервним розвитком дитини; найважливіші компоненти організації професійного самовиховання майбутніх педагогів – спрямованість на розвиток дитини, забезпечення усвідомлення потреби в самовихованні як ефективному засобі формування готовності до професійної діяльності.

П’яте положення. Формування інтегральної готовності студентів до самостійної діяльності слід починати із забезпечення адекватності навчальних планів спеціальностей «Дошкільна освіта» і «Початкова освіта» моделі спеціаліста-педагога, з виділення в них загальних блоків дисциплін (загальнокультурного, базового психолого-педагогічного та особливого психолого-педагогічного), з розкриття можливостей предметів кожного блоку для вирішення завдань організації професійного самовиховання майбутніх педагогів.

Позитивний результат формування у студентів інтегральної готовності до самостійної праці засобами організації їх професійного самовиховання досягається за умови відповідного цілеспрямованого впливу викладачів на майбутніх фахівців і активності студентів у самовихованні. Діяльність викладачів повинна бути спрямована на створення умов для професійного самовиховання майбутніх педагогів початкової школи та дошкільних закладів, активність студентів – на формування загальних та спеціальних професійних умінь. Активна діяльність організаторів самовиховання і активна самовиховна діяльність студентів – два компоненти одного процесу формування особистості майбутнього спеціаліста-педагога.

Шосте положення. Ефективна організація професійного самовиховання майбутніх педагогів передбачає забезпечення функціонування цього процесу на різних взаємопов’язаних та ієрархічно організованих рівнях – соціально-особистісному, рефлексивно-особистісному та предметно-операціональному.

Організація самовиховання студента на особистісній основі надає цілісності всьому процесу самовиховної діяльності майбутнього вчителя початкової школи чи вихователя дитячого садка. Саме цей базовий елемент і допомагає дійти розуміння процесу організації професійного самовиховання студентів як педагогічного управління постановкою і розв’язанням суб’єктами самовиховання творчих завдань. Згідно такого розуміння, особистість виступає

суб'єктом власної діяльності, зміст якої постійно осмислюється і усвідомлюється.

Організація професійного самовиховання майбутніх педагогів починається на соціально-особистісному рівні і визначає ефективність самовиховної роботи студента на інших рівнях – рефлексивно-особистісному та предметно-операціональному.

Таким чином, виконуючи соціальне замовлення на підготовку спеціалістів, готових до ефективної професійної діяльності, здатних забезпечити як безперервний розвиток дітей, так і власне професійне самовдосконалення, викладач ЗВО ставить перед студентами суспільно важливу мету організації самовиховання, формує у них потребу в ньому.

Список використаних джерел

1. Галузинський В.М. Педагогіка: теорія та історія./ В.М.Галузинський. – К.: Знання, 2005. – 254 с.
2. Мороз О.Г. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація: Навч. пос. – К.: Знання, 2002. – 264 с.
3. Сидоренко Т. Самовиховання як компонент педагогічної культури майбутнього вчителя // Рідна школа. – 2000. – №9. – С. 38-40.
4. Синельников В.М. Самовиховання як діяльність і його психологічні особливості // Педагогіка і психологія. – 2005. – №3. – С. 34-41.

УДК 378.011.3-052:613/614(043.2)

Пинзеник О.М.,

канд. пед. наук, доц.,

доц. кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Сабадиш С.В.,

магістрант групи ДО-1м

СУТНІСТЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я

Готовність студентів до самостійної роботи з формування культури здоров'я слід розуміти як інтегративну якість особистості, що проявляється як самоцінне ставлення та прагнення мобілізувати зусилля до формування власної культури здоров'я, наявність високого рівня знань з питань духовного, психічного та фізичного аспектів здоров'я, володіння вміннями та навичками формувати, зберігати та зміцнювати здоров'я у всіх його аспектах.

Таким чином, самостійну роботу студентів з формування культури здоров'я треба розглядати як цілісну багаторівневу, багатофункціональну систему взаємопов'язаних дій, які сприяють підвищенню науково-теоретичного й загальнокультурного рівня та формують у студентів практичну готовність до самовдосконалення, самовиховання та самооздоровлення.

Основне призначення самостійної роботи з формування культури здоров'я полягає в забезпеченні зародження нової діяльності через створення

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>